

בס"ד. שיחת ליל ה' פ' נצבים, כ"ה אלול, ה'תשי"ד.

— לעסקני ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר בשם הבעש"ט¹ שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, כולל גם דבר שנראה כמו מקרה בלבד, שזהו רק מה שנדמה לאדם, אבל האמת היא, שגם בדבר זה יש כוונה, אלא, שיש צורך בשכל הנכון כדי למצוא ולפרש את הכוונה, ומי שיש לו השכל הנכון, רואה זאת.

ועד"ז בנוגע לאסיפה זו שמתקיימת ביום כ"ה אלול, עליו אמרו חז"ל² שבו נברא העולם (שהרי ראש השנה הוא היום שבו נברא האדם, יום הששי לבריאת העולם, ואילו התחלת בריאת העולם היתה בכ"ה אלול) — שגם ענין זה הוא בהשגחה פרטית, ויש ללמוד מזה הוראה בעבודת ה'.

ב. בנוגע לבריאת העולם מסופר בתורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"³, ואח"כ: "ויאמר אלקים יהי אור"⁴.

וצריך להבין: מהו הטעם שענין אמירתו של הקב"ה ("ויאמר אלקים") נתפרש לראשונה בנוגע לבריאת האור — לכאורה ה' צריך להתפרש "ויאמר אלקים" לכל לראש בנוגע לכללות הבריאה, "את השמים ואת הארץ", ואח"כ בנוגע לבריאת האור, ושאר הנבראים הפרטיים?

ג. והביאור בזה⁵:

תוכן ומשמעות הביטוי של אמירה ("ויאמר") בתורה — ככל הביטויים שבתורה שהם בתכלית הדיוק — יובן מענין האמירה באדם, שעל ידה מגלה האדם מחשבתו ורצונו אל הזולת. ומזה מובן גם בנוגע לאמירתו של הקב"ה ("ויאמר אלקים"), שתוכנה של אמירה זו היא — ההתגלות של הקב"ה אל בני-האדם, שיוכלו לידע ולהבין רצונו כו'.

(3) בראשית א, א.

(4) שם, ג.

(5) ראה גם לקו"ש ח"י ע' 7 ואילך.

(1) ראה כתר שם טוב בהוספות סקע"ט

ואילך. וש"נ.

(2) ויק"ר רפכ"ט. פסיקתא דר"כ פיסקא

כג (בחודש השביעי). ועוד.

ועפ"ז יש לבאר הטעם שהביטוי "ויאמר אלקים" מופיע לראשונה בנוגע לבריאת האור:

קודם בריאת האור, כל זמן ששורר חושך, כולל ובמיוחד בנוגע למוח האדם: "ס'איז פינצטער אין קאָפּ" — אזי גם עניני שמים וארץ גופא הם באופן שאין יודעים להבחין בין טוב לרע, בין אמת לשקר, בין דבר שמביא לידי בנין לדבר שמביא לידי חורבן.

ולכן, כאשר "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", קודם בריאת האור, לא נתפרש "ויאמר אלקים", ורק בבריאת האור נאמר לראשונה "ויאמר אלקים יהי אור" — כי, "ויאמר אלקים", שתוכנו ומשמעותו הוא התגלות אלקות אל האדם לידע רצונו של הקב"ה כו', שייך אך ורק כאשר ישנו מעמד ומצב של אור.

ד. ענין זה, ככל עניני התורה, אינו סיפור בעלמא, אלא הוא מהוה הוראה⁶ בחיים:

כדי שיהי' הענין ד"ויאמר אלקים", התגלות אלקות אל האדם, שידע מהו רצונו של הקב"ה בנוגע לאופן הנהגתו בעולם כו' — יש צורך בבריאת האור: "נר מצוה ותורה אור".

ובמיוחד נוגע הדבר בשייכות לענין החינוך:

כאשר מחנכים ילדים, לא מספיק ליתן להם ריבוי ידיעות בנוגע לעניני ארץ ושמים כו', שכן, מהי התועלת בכל הידיעות, בה בשעה שיכולים לנצל ידיעות אלו לענינים של היפך הטוב?!... — רכישת הידיעות היא רק האפשרות והכח והדחף לעשות ולפעול כו'; אבל כדי לדעת מה וכיצד צריכים להתנהג בכל הקשור לעניני שמים, חיי הנשמה, ועניני הארץ, חיי הגוף — צריך להיות "יהי אור", ע"י "נר מצוה ותורה אור".

וכפי שרואים בזמן האחרון גם במדינה זו, שמחפשים דרכים כיצד לחנך את הנוער לחיים מוסריים, בדרך הטוב והישר, כיון שנוכחו לדעת שלא מספיק לרכוש ידיעות בלבד, אלא יש צורך שכל הידיעות יהיו בנויים ומושתתים על יסוד חזק שיבטיח את ניצול הידיעות בדרך הטוב והישר.

(6) ראה זח"ג נג, ב. רד"ק לתהלים יט, ח. (7) משלי ו, כג. ועוד.

ובודאי שלאנשים כמותכם מיותר להבהיר מהו החינוך הטוב שעל ידו יכולים להבטיח שתהי' ההנהגה בדרך הטוב והישר.

ובפשטות — שצריך לחנך את הילדים עוד מקטנותם בדרך התורה, "נר מצוה ותורה אור", שעי"ז יהי' אצלם הענין ד"ויאמר אלקים יהי אור", שיתגלה אצלם אור אלקי, אור השכינה, שיאיר את דרכם בחיים, לחיות חיים יהודיים הראויים לשמם.

ה. וזוהי ההוראה מקיומה של פגישה זו ביום זה — כ"ה אלול: יום כ"ה אלול, היום הראשון לבריאת העולם, שבו נברא האור — הוא בבחינת "ראש השנה" בנוגע לענין האור. ולכן, יש לנצל יום זה כדי להוסיף בהענין ד"יהי אור" ע"י ההשתדלות בכל הקשור לענין החינוך בדרך התורה, "תורה אור". ובפרטיות יותר:

"יהי אור" אצל ההורים — שיאיר אצלם גודל החשיבות וההכרח שבחינוך בדרך התורה, שלכן אין לחסוך ולקמץ בהוצאה הכספית הכרוכה בכך. והדברים קל וחומר: אם עבור רכישת ידיעות מוציאים ההורים סכום גדול — הרי עאכו"כ כאשר מדובר אודות הקניית היסוד שמבטיח את ניצול הידיעות באופן הרצוי.

וכמו"כ "יהי אור" אצל הגבירים — שידעו שהם גבירים, ושצריכים לנצל את העשירות שלהם לעזור ולסייע ולתמוך במוסדות חינוך ברוח התורה, ביד רחבה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

ו. ובענין זה יש הוראה ולימוד מהמסופר אודות הבעש"ט:

ידוע⁸ שהבעש"ט אהב שיהי' אור. ופעם אחת, לאחר שהבעש"ט ישב עם תלמידיו בסעודה שלישית, לפנות ערב, כשהחשיך אור היום, הנה בצאת השבת, הורה הבעש"ט לתלמידיו שיקחו איזה מטבעות קטנים ("פיאַטאיק") וילכו לקנות נרות, כדי שיוכלו להדליק אור. — ולמרות שהי' זה מיד בצאת השבת, כך, שלא היתה אפשרות שיהיו בכיסיהם מטבעות, מ"מ, מצד גודל האמונה של התלמידים בהבעש"ט, הנה בשמעם את דברי הבעש"ט, הכניסו מיד את ידם בכיסיהם, ונמצאו שם מטבעות אחדים!

וההוראה מזה — שגם אלו שנראה להם בדרך הטבע שאין בידם

(8) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 174 (נעתק ב"היום יום" ו אלול). תשי"ז ע' 40.

הממון הדרוש כדי לעזור ולסייע ולתמוך במוסדות החינוך, "זיי זיינען נאָך שבת'דיק"... הנה ע"י שתהי' להם האמונה שזהו דבר טוב ונכון שצריך לעשותו, יתן להם הקב"ה את הכח והאפשרות שיוכלו לתמוך במוסדות חינוך ביד רחבה, ועי"ז יתוסף אצלם עוד יותר בכל עניניהם, הן בגשמיות והן ברוחניות, בנוגע לבריאות, ונחת מהילדים וכו'.

*

ז. כ"ק אדמו"ר שליט"א סיים בענין ההכנות לראש השנה, ובברכת לשנה טובה תכתב ותחתם.

